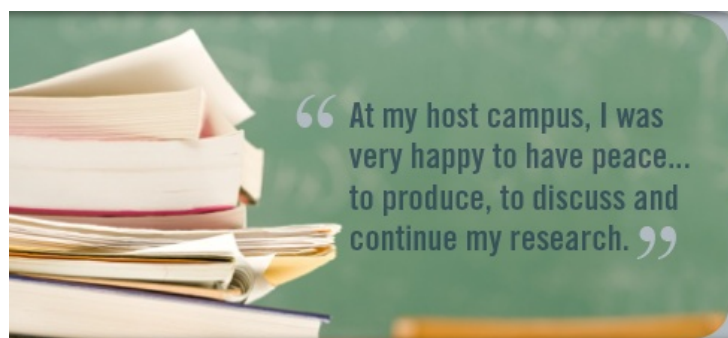

La Hodiaŭa Ĵurnalo

2017-12-25

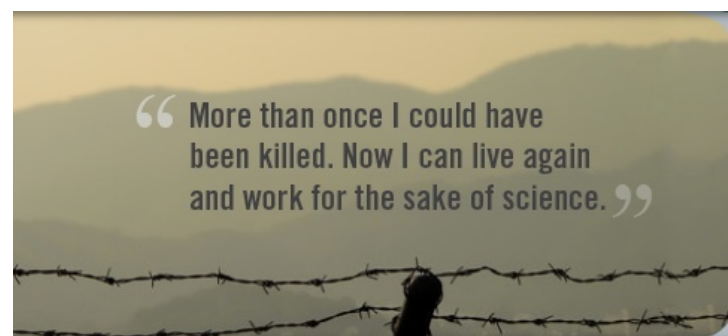
n-ro 396

Rifuĝintaj sciencistoj: diskretaj pioniroj de esplorado

“ At my host campus, I was very happy to have peace... to produce, to discuss and continue my research. ”

LIVES SAVED.
VOICES SAVED.
IDEAS SAVED.

“ More than once I could have been killed. Now I can live again and work for the sake of science. ”

LIVES SAVED.
VOICES SAVED.
IDEAS SAVED.

“ Armed men came for me. I was lucky. I was not at home. ”

LIVES SAVED.
VOICES SAVED.
IDEAS SAVED.

K-pop-steluloj partoprenis
la entombigon de Kim Jong-
hyun

Kukurba (dolça) supo kun
pastaĵetoj

La Hodiaŭa Ĵurnalo

Ĉiutaga publikaĵo kun novaĵoj, aktualaĵoj kaj diversaĵoj – pri la mondo, scienco, socia vivo kaj Esperantujo.

Misio

Prezenti interesajn ĉiutagajn publikaĵojn por oportuna legado

Redaktoro

kaj grafikisto: Rafael S. Lima

Revizianto: Andrej A. Peĉenkin
[Андрей А. Печенкин]

Kontakto

hodiauajurnalo@gmail.com

*Sendu viajn aktualajn novaĵojn,
en Esperanto, kaj vi verŝajne
trovos ilin en la ĵurnalo.*

La redakcio ne nepre subtenas
iujn enhavojn aŭ samopinias
kun ties aŭtoroj.

*Elŝutu la dosieron, la fontoj, la
ligiloj kaj la enhavlisto estas
alklakeblaj.*

Farita per:

Scribus
Open Source Desktop Publishing

Rifuĝintaj sciencistoj: diskretaj pioniroj de esplorado

Fonduso por Helpo al Esploristoj p. 03

K-pop-steluloj partoprenis la entombigon de Kim JONG-HYUN

Kiu mortis ĉi-semajne lasante adiaŭan leteron p. 05

Kukurba (dolĉa) supo kun pastaĵetoj

La kukurbo, alivorte melopepo, devenas el la Meza Ameriko p. 06

Hodiaŭe

Angelus SILESIUS; Mihály VÁCI; kaj Raŭpo p. 07

Rifuĝintaj sciencistoj: diskretaj pioniroj de esplorado

En mondo disŝirata de militoj, la sciencaj esploristoj, kies individuaj kaj intelektaj liberecoj estas sub minaco, bezonas duan ŝancon por daŭrigi sian laboron en sekura medio. EINSTEIN substrekiĝis tion en

1933: sen tiuj liberecoj ekzistus nek SHAKESPEARE, nek GOETHE, nek NEWTON, nek PASTEUR, nek LISTER... Nur liberaj homoj produktas inventaĵojn kaj intelektajn verkojn, kiuj, por ni modernuloj, igas la vivon travivinda.

Dum jardekoj, spite al la suspektemo de aŭtoritatuloj, alfrontante la humiligon de kontrolado kaj subpremo, esploristo pri Teoria Fiziko daŭrigis sian instruadon kaj siajn esplorojn. Klerigita en Eŭropo, li abunde publikiĝis kaj gajnis internacian reputacion. Malgraŭ tio, li spertis jardekojn de sufero, defendante la politikajn liberecojn de sia lando kaj la rajtojn de siaj studentoj, kiuj batalis por tiuj samaj rajtoj. Kaj fine li devis fuĝi kaj serĉi la sekurecon de usonaj universitatoj.

Ni ne estas en la 1930-aj jaroj. Tiu sciencisto ne estas Albert EINSTEIN. Multe pli ĵuse, en 2012, la Fonduso por Helpo al Esploristoj de la Instituto de Internacia Edukado (IIE-SRF) – programo, kiun mi gvidas – ricevis lian helpopeton.

Tiu fama sciencisto estas unu el miloj devigitaj definitive forlasi sian landon. Ni hodiaŭ rikoltas la fruktojn, ĉar li puŝas la limojn de la scienco por la bono de la tuta homaro.

Ni devus pensi, ke la lecionoj estis spertitaj kaj

ke tio protektos nin de novaj krizoj. Nu, la historio ripetiĝas. Jen ni en 2017 kaj plia jaro kompletigas antaŭ miloj da vivoj renversitaj de perforto kaj nestabileco. Ĉirkaŭ 65,6 milionoj da homoj perforte translokitaj, 22,5 milionoj da rifuĝintoj kaj 10 milionoj da sennaciuloj: tia estas la monda situacio taksita de la Alta

Komisarejo de Unuiĝintaj Nacioj por la Rifuĝintoj (HCR). Ĉiutage, averaĝe 28 300 homoj estas forpelataj de sia

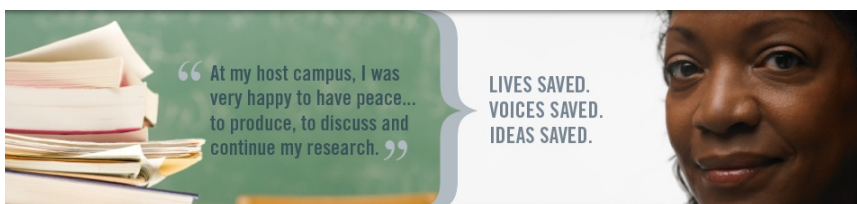
hejmo pro konfliktoj kaj persekutoj.

Ne nur rifuĝintoj

Tiuj ciferoj skuas kaj ni ofte fatalisme akceptas ilin. Sed ni uzu tempon, kelkajn momentojn, por imagi la nenombreblajn amasojn movitajn de la pasinta jarcento. Ni bone scias, ke ili ne estas “nur” rifuĝintoj. Temas pri patroj kaj patrinoj, fratoj kaj fratinoj, nepoj kaj nevoj. Temas pri najbaroj kaj plenaj membroj de niaj socioj. Ili faris la fundamentojn de niaj urboj kaj tre ofte ili transiris la landlimojn por servi kiel ponto al niaj kulturoj kaj ekonomioj.

Multaj tion faris danke al sia laboro: instrui en lokaj universitatoj, publikigi la lastajn sciencajn malkovrojn - diskretaj pioniroj, kiuj antaŭenigas la sciencon ĉie en la mondo.

En 1933, kiam HITLER ekhavis la potencon, Albert EINSTEIN havis la bonŝancon troviĝi en Usono. Lia domo estis prirabita kio lin konvinkis ke li ne povas plu konsideri Germanion sia patrujo. Post mallonga restado en Eŭropo, li revenis al Usono, kie li eniris la novan Instituton por Altnivela Studado de *Princeton*, en ŝtato. Oni tute ne bezonas kompreni la teoriojn de EINSTEIN por taksu lian grandegan kontribuon al la scienco.

Malmultaj inter ni scias, ke en la lasta jarcento miloj da sciencistoj kaj esploristoj, kiuj fuĝis de tiu Eŭropo disŝirita de la milito, elstaris en siaj gastigaj landoj, eĉ kiam ili estis hontinde rifuzitaj de la societoj kaj institucioj de tiuj landoj. En la jaroj 1930-aj kaj 1940-aj en Usono, la Komitato por Urĝa Helpo al Translokiĝintaj Alilandaj Esploristoj (EC), grupo de asocioj por helpo al rifuĝintoj - inter ili IIE - helpis preskaŭ 400 esploristojn, el kiuj centon da fizikistoj, trovi postenon en universitato. La ekonomikisto Petra MOSER montris, ke la patentoj, nur en Usono, multobliĝis je pli ol 30% en la fakoj plej okupataj de judaj sciencistoj en la 1930-aj jaroj. La “ondo” sur la postaj generacioj havis netakseblan valoron.

En la sama epoko de EINSTEIN, Erwin SCHRÖDINGER fuĝis de persekutoj en sia patrujo Aŭstrio por aliĝi al la Dublina Instituto por Altnivelaj Studoj en la fino de la 1930-aj jaroj. Liaj verkoj pri teoria fiziko alportis al li la Nobelpremion en 1933.

Kaj Hans BETHE, alia uson-germana fizikisto, fakulo pri nuklea fiziko kaj Nobelpremiito pri Fiziko en 1967, havis ŝlosilan rolon en la kreado de la hidrogena bombo. Li sekve faris kampanjon kun EINSTEIN kontraŭ nukleaj testoj kaj la armilkonkurado.

Elstaraj kontribuoj

Pli ol triono de la Nobelpremioj aljuĝitaj al Usono en la fakoj ligitaj al sciencoj, teĥnologioj, inĝenierarto kaj matematiko kronis sciencistojn de alilanda deveno. Ni plu celebras la rifuĝintojn pro la kontribuoj, kiujn ili faris al la scienco kaj la socio post ricevo de dua ŝanco. Sergey BRIN [Сергей Брин], kunfondinto de Google kaj nuna

prezidanto de *Alphabet*, la ĉefentreprenejo de Google, havis nur 6 jarojn en 1979 kiam, forlasinte Sovetunion, lia familio alteriĝis en Usono.

De post 2002, la Fondaĵo de Helpo al Esploristoj de IIE daŭrigas la agadon de la Komitato de Urĝa Helpo, donante manon al la esploristoj spertantaj

konfliktojn kaj persekutojn. La plej multaj estis translokitaj aŭ estas minacataj de daŭra ekzilo. Ili

estis akuzataj de perfortaj reĝimoj pro siaj verkoj, religio, etno kaj, pli kaj pli, pro subteno al la kolegoj esploristoj.

Inter 2007 kaj 2013, dum la plej akra parto de la iraka konflikto, ni helpis centojn da sciencistoj, kiuj ricevis anonimajn leterojn kun minaco al siaj laboroj kaj sekve al siaj familioj, trovi postenon en universitatoj de najbaraj landoj. Tiaj vivorenversoj paralizus kiun ajn. Tamen, post kelkaj jaroj de paŭzo en la diasporo, la plej multaj reiris al Irako kaj reprenis sian laboron en la regiono. Multaj helpas la rekonstruadon de irakaj universitatoj.

Ni scias, pro nia sperto, ke miloj da esploristoj ĉiujare bezonas ŝirmejon por daŭrigi sian laboron. Nia programo donis financon subtenon kaj nemalhaveblajn kontaktojn al pli ol 700 esploristoj de 43 landoj. Aliaj asocioj de rifuĝintoj same agas helpe al miloj da esploristoj. Sed plu estas malfacile taksi kiom da translokitaj sciencistoj definitive perdis siajn laborojn, sen la oportuno lasi sian landon por daŭrigi sian metion en sekureco.

Malfermi pordojn

Centoj da translokitaj intelektuloj suferas ĉar iliaj publikaĵoj datiĝas de tempo, kiam ili ne

aperis en interreto aŭ pro tio, ke ili ne povis superi la lingvajn barojn. Sen tuja financa subteno – stipendio por studo aŭ esplorado – kaj malfermita pordo al universitato aŭ esplor-instituto, humila esploristo sen la famo de Einstein ne havos ŝancojn por povi relanĉi siajn laborojn. La jaroj de klerigado kaj socia povo perditaj kaŭzis nekalkuleblajn damaĝojn al la progreso de la scienco.

La Fonduso de Helpo al Esploristoj estas rezulto de tradicio preskaŭ centjara, kadre de IIE, helpi al minacataj studentoj kaj intelektuloj. Ĝi nun troviĝas en manpleno da instituciaj programoj kun gravega subteno al universitatoj en danĝero. La Konsilio por Akademianoj sub Risko (CARA) kreiĝis en 1933 de la elito inter la britaj esploristoj post la decido de HITLER forpeli centojn da eminentaj germanaj universitatoj pro rasiaj kialoj. CARA proksime kunlaboras kun la Reto de Universitatoj sub Risko (kreita

en 2000) kaj kun la Iniciato Philipp SCHWARTZ de la germana Fondaĵo Alexander VON HUMBOLDT. La programo PAUSE (*Collège de France*) faciligas la akcepton de ekzilitaj sciencistoj kaj La Monda Akademio de Sciencoj (TWAS), programo de Unesko kun sidejo en Triesto, Italio, subtenas la rifuĝintajn sciencistojn, aparte tiujn de evolulandoj.

En Belgio, en la cetera Eŭropo, en Kanado kaj en Jordanio, asocioj kaj universitatoj ankaŭ alportas helpon por rifuĝintaj esploristoj. Sed ankoraŭ restas multo farenda por ke la intelekta kapitalo de la mondo povu semi grajnoj de novigo kaj de malkovro, por la bono de estontaj generacioj.

Sarah WILLCOX

Tradukis: James Renzende PITON

Unesko-Kuriero 2017, n-ro 3

K-pop-steluloj partoprenis la entombigon de Kim JONG-HYUN

K-pop (korea popmuziko, mallongigo por la angla “*Korean pop*”) estas ĝenro de muziko de Sud-Korelando.

Ĵaude la 21-an de decembro en Seulo (Sud-Korelando) ses elstaraj steluloj pri *K-pop* kune alportis la ĉerkon de la kantisto Kim JONG-HYUN, kiu mortis ĉi-semajne lasante adiaŭan leteron. Ankaŭ ĉeestis la fratino de la montinto, plorante kaj alportante portreton de la kantisto ridante.

Tiu 27-jaraĝa artisto estis integranta la muzikgrupon “*SHINee*”, kiu populariĝis en Azio kaj ankaŭ ekster ĝi. Lia korpo estis trovita ĉe hotelĉambro lunde, la 18-an de decembro.

La artisto “*Nain9*”, kiu estis amikino de la kantisto, publikis la adiaŭan mesaĝon de JONG-HYUN. “Ene mi estas frakasita. La senkuraĝigo, kiu malrapide eroziis min finfine tute englutis min”, tion li tekstis.

Paulo Cesar PIRES
esperanto.blog

Kukurba (dolça) supo kun pastaĵetoj

Kukurbo apartenas al iom flanka frukto en mia regiono - mi bone konas apenaŭ du ĝiajn konsumcelajn aplikojn.

Ĝi estas ĉefe flava kaj oranĝa kaj maturiĝas en polaj ĝardenoj malfruaŭtune.

Kompreneble ekzistas multaj specoj de la fruktego, kelkaj estas kultivataj nur ornamcele, sed ni nun deziras manĝi anstataŭ admiri.

Infanaĝe kun granda scivolemo kaj kun la infaneca ekscitemo, mi kaj miaj fratoj kunsidadis familie ĉe nia kuireja tablo por rigardi, kiel nia patrino distranĉas la kukurbon, ĵus ricevitan de iu parenco aŭ najbaro. Tiutempe bonŝance abundis ĉedomaj ĝardenetoj, kaj hodiaŭ pli ofte la kukurbo estas akirebla en vendejoj. Por manĝi ĝin, vi devas distranĉi ĝin, do vi bezonas grandan kaj akran tranĉilon, precipe ke ne estas facile detranĉi ties malmolan ŝelon. Krome vi devas eligi la internon de la granda frukto – la molan pulpon kun eĉ kelkcent kernoj. La kernojn ni disigis kaj sekigis, por poste, dum vintro, senŝeligi kaj manĝi ilian valoran enhavon. Tion ni - infanoj - observis kaj iom kelkfoje helpis plu tranĉi grandajn pecojn de la frukto en pli malgrandajn pecetojn.

Unu celo de la preparado estis la konservado de la kukurbo en vitraj, kapsulitaj bokaloj. Por tion prepari ni devis fari specialan likvaĵon el akvo, aceto, sukero kun la aldono de kariofiloj, priverŝi per ĝi la pritrancitan kukurbon kaj boligi ĉion ne tro longe. Poste per la ĵus kuirita tiamaniere kukurbo ni plenigis bokalojn kaj fermis per metalaj kapsuletoj, denove iom boligis, post kio

la bokaloj estiĝas hermetikaj.

La jam pretan bongustaĵon oni povas kunsumi dum pluraj monatoj kiel malvarma aldonaĵo de diversaj pladoj, ĉar sola ĝi gustas tre intense, do oni ne povas manĝi ĝin tro abunde.

Sed mia celo estas prezenti al vi hodiaŭ la recepton de bongusta supo, estante scivolema, ĉu ankaŭ vi havis la okazon gustumi similan specialaĵon. La recepto estas simpla.

Mi do tranĉas la kukurbon en kubetojn. Sekve dum ĉ. 20 minutoj mi boligas ilin en negranda kvanto de iom saligita akvo, ĝis la kubetoj fariĝos „vitrecaj”. Samtempe mi preparas pastaĵojn. Mi prenas duonkilogramon da tritika faruno, aldonas du ovojn, pli ol 300 mililitrojn da akvo, iom da salo kaj miksas ĉion. Intertempe la akvo en poto komencas boli. Rekte el la ujo per kulero mi enmetas pecetojn de la miksaĵo al la bolanta akvo. Kiam ĉiuj pecetoj troviĝas jam en la poto, mi permesas al ili boli dum kelkaj minutoj. Mi elverŝas la akvon, kiu ne elvaporigis kaj ĵetas en la poton kun la kuirita kukurbo (en kiu restis iom da akvo), mi aldonas sukron kaj iom da pulvorigita cinamo por la gusto, enverŝas glason da lakto kaj miksas ĉion. Estas bone, kiam la supo restos en la poto dum kelka tempo (ekz. duonhoron). Post tiu tempo ĝi estas ankoraŭ sufiĉe varma kaj jam sufiĉe bongusta. Vi povas konservi ĝin en poto en malvarma ejo aŭ en fridujo dum du tri tagoj kaj ĉiutage ĝui bongustan desertan posttagmeze aŭ vespere. Ŝajnas al mi, ke la sekreto de la bongusteco de la supo „kuŝas” en la pastaĵetoj al kiuj akompanas la cetero de la ingrediencoj.

La kukurbo, alivorte melopepo, devenas el la

Meza Ameriko kaj ĝia historio atingas la antikvecon, kiam verŝajne la fame konata militestro, politikisto kaj frandulo – LUKULLUS regalis siajn gastojn per la melopepo fritita en mielo. Laŭvice la grekaj sciencistoj uzis la freŝe raspitan melopepon kun vino kiel rimedon kontraŭ obstruktoj. Ĝi rapide populariĝis ankaŭ en Pollando, venigita al Eŭropo de Kolumbo, gastante egale sur la tabloj de la homoj noble kaj

ordinare naskitaj. Verŝajne la manĝado de ĝiaj kernoj helpas la potenton. Inter la vitaminoj, kiuj troviĝas en la frukto kaj ĝiaj kernoj, oni povas listigi: A, B1, B2, C, PP kaj E. Krome ĝi entenas kelkajn mikroelementojn: kalion, selenon kaj zinkon.

Andreo BACH
Esperanta Retradio

Angelus SILESIUS

Angelus SILESIUS [Angelus Silezzius], realnome: Johann aŭ Johannes SCHEFFLER (naskiĝis la 1624, mortis la 9-an de julio, 1677) estis germana poeto de la Baroko.

En Esperanto aperis: *Aforismoj el la „Keruba migrulo“; Psiko postulas imitadon de Kristo.*

Vikipedio

Mihály Váci

Mihály Váci [mihAj vAci], hungare Váci Mihály, Esperante Mikaelo Váci estis hungara poeto, tradukisto kaj politikisto. Naskiĝis la 25-an de decembro 1924 en Nyíregyháza kaj mortis la 16-an de aprilo 1970 en Hanojo.

En Esperanto aperis: poemo en *Hungara Antologio*.

Vikipedio

Bildo de la tago

***Erannis defoliaria*, Germanio.**

Vikipedio